

*DE FUTUROTOPIES, LABERINTS
I FORATS*

O COM RECUPERAR LA CONFIANÇA EN ELS
FUTURS COL·LECTIUS PER A TOTIS DES DELS
AQUÍ I ARES DE CADASCUNE.

Enriqueta Ortí

Índex

Prefaci	3
Desconstriccions temporals	4
Distopies, apocalipsis i híbrids d'ambdues	4
La por de donar-nos el temps de conèixer una camèlia	5
Temps confusos, tèrbols, torbadors. Temps negats de dolor i alegria	6
Temps trens, pluges, xiclets	8
El somni de l'ésser vivent	9
I una represa: bons mals temps	10
Futurotopies	14
Precedents	14
Hackeja la terra	17
El futur no arriba alhora a tot arreu?	22
De què serveix un futur indesitjable?	23
Futurotopies feministes	24
Represa: Desconstriccions i Futurotopies	27

Prefaci

Quan hom es posa a escriure al teclat amb l'ordinador o amb un llapis en un full o amb el dit a la sorra molla vora el mar, hi ha un voler escriure i, no gensmenys, hi ha l'escriptura mateixa. L'escriptura mateixa en la qual tot ja es escrit i tot voler escriure impossible. I així escrivint la impossibilitat d'escriure resulta haver-se començat un altre text. En aquest cas; aquest text. Una mica com sempre, una mica com mai abans. Com allò que desperta en les senderes dels camins que es bifurquen. En el laberint on cada pas obre un nou laberint. Imaginaris de laberints, de laberints dins laberints. Com voler sobrevolar una posició per a contemplar-la. Pausa, distància impossible. De nou un altre oblit, descentrament en un laberint altre. Ja només començada la lletra, d'aquest text altre, adonar-se que en soledat no pot seguir-se si la continuació vol arribar a algun lloc. Perquè només pot seguir-se l'altre, perquè només pot arribar-se a l'altre. Tota sortida per ser-ho necessita una arribada que la clogui i la confirmi. L'arribada que necessita tota sortida, d'alguna manera, ha de ser anterior sobtada i altra. Cinc cites, cinc textos llegits abans i per tan manlevats, reescrits. L'escriptura tota la que és condició de possibilitat de l'escriptura mateixa, conjurada en un gest impossible en cinc cites sense altra raó que l'haver-se presentat a la crida dels temps futurotòpics. Cinc escriptures d'abans del començament quan elles ja hi eren i, que si en ser-hi garanteixen un final, d'aconseguir-se, aquest final d'alguna manera no podrà ser altre que elles mateixes redites. Dir i redir. Dir i redir. La bona nova es que en els laberints dels laberints es pot respirar i a cada respiració una respiració altra.

Futurotopies, laberints i forats

Desconstriccions temporals

El futur és un terme que ens posa en la raó del temps. Del temps cronològic, del temps de l'abans i del després, del temps de les hores i els dies, del passat i present. Temps aquests que semblen ser adversos sovint, mancats o que manquen. La falta de temps, que sembla ser un dels problemes més comuns, o si es vol l'excusa més amanida, ens deixen amb la sensació que el temps demana ser desconstrenyit, respirat, relaxat, deixat al seu temps. Tot seguit cinc visions dels estats del temps en mires a aquesta desconstricció que de reeixir, ha de marcar la direcció del que podria ser guanyar temps, gaudir dels temps. D'un temps més esponjat més amable.

Distopies, apocalipsis i híbrids d'ambdues

Desde hace unos años, entre aquellos que se han dedicado a estudiar desde el material cultural cómo vemos el futuro, cómo nos relacionamos con este, han destacado sobre todo que existe una fuerte tendencia al pesimismo sobre el devenir (Berardi, 2011; Jameson, 2005; Claeyes, 2011; Sardar, 2013, entre varios). En forma de distopías, apocalipsis e híbridos.

Elisabet Roselló, *La plausibilidad en tiempos volátiles y la función de los escenarios de futuros*¹

El futur es quelcom que es dóna en la mirada, en la relació amb. I el resultat de la mirada, de la relació amb, segons corrobora Elisabet Roselló a partir de la lectura de diversos estudis entre els quals en cita quatre (Berardi, 2011; Jameson, 2005; Claeyes, 2011; Sardar, 2013) es que allò que es veu no es sinó apocalipsi, distopia i totes les possibles combinacions d'aquests dues. Així el futur es deixa veure, per a bona part de qui l'observa, només com a impossible, com a no futur. Bona part de les que amb el futur s'hi relacionen no s'hi

¹Foro Telos, 118, Fundación Telefónica, <https://telos.fundaciontelefonica.com/telos-118-cuaderno-escenarios-de-futuro-elisabet-rosello>
Publicat el 19 de gener de 2022 (visitat per darrer cop: 25-04-2023).

relacionen amb esperança si no més aviat amb desesperació. El futur no es quelcom donat per endavant. Per endavant sembla ben sovint no haver-hi res; és a dir, distopia, apocalipsi.

Si les futurotopies són, més endavant tornarem sobre aquesta definició, llocs ben presents que s'encaren amb l'avenir amb esperança de futur; Elisabet Roselló i els estudis que cita ens mostren que les futurotopies no són pas per a tothom. Que són més aviat escasses, estranyes, aus rares en els temps que corren. Nascudes en temps hostils, fruits de la necessitat. No tenim sinó abans de mostrar-les, intentar fer-los un lloc entre allò que les fa rares preguntant per la causa d'aquesta mateixa raresa. Per què no ens són habituals les futurotopies? És que potser tenim por del temps?

La por de donar-nos el temps de conèixer una camèlia

Mientras vamos conociendo a una camelia -una hoja de camelia, suficientemente deseada, protegida, necesita tres semanas para que abra su vaina-, mientras vivimos lentamente al ritmo poderoso y lento y delicado de esos desvelamientos, y durante tres semanas compuestas de minutos profundos y húmedos, rodeamos la planta de muy ligeras miradas, la humedecemos y la incitamos -creemos que cuidándola durante bastante tiempo para que nazca corremos el riesgo de cometer traición. Tenemos miedo de darnos el tiempo, de distraerlo, de perderlo, de darlo equivocadamente. No nos atrevemos a tomarnos el tiempo de dejar madurar un pensamiento, de dejar nacer, lentamente, una rama de pensamiento. Nos parece. Apariencias ácidas nos sirven con frecuencia de ersatz de pensamiento. Nos parece que traicionamos, y no sabemos qué traicionamos, ni si traicionamos. Pero al menos no se nos ocurre saber. Notamos que no pensamos bastante, que no sabemos bastante, pensar, comprender el amor.

Hélenè Cixous, *La risa de la medusa*²

²Traducció a càrrec de Ana Maria Moix, revisada per Myriam Díaz-Diocaretz, Anthropos editorial, Barcelona, 1995, pàg 146.

En els laberints dels temps, els futurs, els temps quan es miren, quan es relacionen amb -semblava dir-nos Roselló- no són sinó laberints en els laberints. De tal manera que no pot haver-hi futurs fora del temps. En aquesta dependència dels futurs respecte dels temps s'explica que si els temps són aterradors, si es temen els temps no hi hagi futur i per tant les futurotopies esdevinguin impossibles.

Així com els futurs són uns modes particulars dels temps, així pot faltar-se de forma semblant a la veritat dient que els temps són uns modes particulars de l'alteritat. Sense un altre no hi ha temps. En l'altre que s'obre a la mirada, la mirada esdevé delicada per a permetre-li l'obrir-se com si no fos pas vista. Mirada delicada que es sosté durant hores, dies setmanes en el lent sostenir d'una maduració d'un néixer. Naixement de l'altre en el si mateix: esdevenir camèlia en el que s'atura per a escriure'l l'Hélenè Cixous. I es en aquest donar els temps a l'altre que tenim por. Tenim por dels temps. Tenim por de cometre traïció. Com si el temps pogués fer altra cosa que traïr, allò que és, com si el futur, és a dir el temps en el seu transcórrer quan aquest passa entre els imaginaris que es van esvaint en el present, pogués fer una altra cosa que esflar-se en laberints que s'alaberinten.

No sabem prou pensar, comprendre l'amor. L'amor, l'altre i la manera de donar-li temps obrint la mirada delicada en el traïr el que mira mateix. No podem pensar conèixer l'amor mirant allò passat, fugint del esdevenir de la camèlia que s'obre, tement compartir la seva obertura.

Temps confusos, tèrbols, torbadors. Temps negats de dolor i alegria

Trouble es una palabra interesante. deriva de un verbo francés del siglo XVIII que significa "suscitar", "agitar", "enturbiar", "perturbar". Vivimos (todos los seres sobre Terra) en tiempos perturbadores, tiempos confusos, tiempos turbios y problemáticos. La tarea es volvernos capaces de dar respuesta de manera recíproca, en todos nuestros arrogantes tipos. Los tiempos confusos están anegados de dolor y alegría; de patrones ampliamente injustos de dolor y alegría, de un innecesario asesinato de la continuidad, pero también de un resurgimiento necesario. La tarea es generar parientes en líneas de co-

nexión ingeniosas como una práctica de aprender a vivir y morir bien de manera recíproca en un presente denso. Nuestra tarea es generar problemas, suscitar respuestas potentes a acontecimientos devastadores, aquietar aguas turbulentas y reconstruir lugares tranquilos. En tiempos de urgencias, es tentador tratar el problema imaginando la construcción de un futuro seguro, impidiendo que ocurra algo que se cierne en el futuro, poniendo en orden presente y pasado en aras de crear futuros para las generaciones venideras. Seguir con el problema no requiere de este tipo de relación con los tiempos llamados futuro. De hecho, seguir con el problema requiere aprender a estar verdaderamente presentes, no como eje que se esfuma entre pasados horribles o edénicos y futuros apocalípticos o de salvación, sino como bichos mortales entrelazados en miríadas de configuraciones inacabadas de lugares, tiempos, materias, significados.

Donna Haraway, *Seguir con el problema*³

La temença dels temps no es només fruit del no pensar del no comprendre l'amor. Els temps mateixos són paorosos, tèrbols, problemàtics. Segueixen patrons àmpliament injustos. Injustícia, ens recorda Haraway, que s'arrapa als cossos que la viuen. Cossos que ho són i viuen en tant viuen sobre Terra. La importància del lloc, del sorgir del lloc, que aquí només s'intueix i a la qual tornarem més endavant. Cossos sensibles a la injustícia que no són mai sols o complets, sinó que es viuen i es moren enxarxats en una multitud de plànols diferents. Tots ells rellevants. Laberints dins laberints que es sostenen en laberints de laberints. No es suficient imaginar futurs als quals transitar sense daltabaixos. Cal ser presents i ja no amb una camèlia si no amb milers de configuracions inacabades de llocs, temps, matèries, significats. Construir llocs tranquils on poder mirar amb delicadesa, on aprendre a viure i morir bé de forma recíproca, és urgent. De fet és la urgència dels temps si bé, aquesta urgència només pot resoldre's des de la col·lectivitat radical i inacabada. L'altre no és un únic que s'esdevé. L'altre són molts que s'esdevenen alhora de formes interrelacionades, interdependents.

³traducció Helen Torres, editorial consonni, Bilbao, 2019.

Temps trens, pluges, xiclets

El tiempo podría ser marcado por las lluvias, y no
por los trenes
necesitamos tiempos de lluvia no tiempos de trenes,
rain time no train time!

tiempos impuestos
tiempos productivos
tiempos de autonomía
tiempos libres

tiempos largos
tiempos cortos
frecüencia, duración, sincrónicas, asincrónicas,
ritmo, repetición, diferencias

[...] el tiempo es chicle, puede alagarse tanto como
quieres, o necesitas, caben tantos momentos, al mismo
tiempo, momentos que se entrelazan y pasan a ser cuán-
ticos

Spideralex i B01, *Calafou Quantum Futurism*⁴

La multiplicitat dels temps possibles. Es allò que primer s'aparegué en la performance d'Spideralex i B01 de la qual més amunt es reproduceix un fragment d'allò que fou declamat. Els temps ja no són un únic temps. Des que s'ha donat temps als temps, els temps s'han obert qual camèlies en una pluralitat proliferant de temps diferents. Laberints de laberints. Temps trens, temps, pluja, temps xiclets, temps productius, temps donats, temps camèlies. La pluralitat dels temps, o dit d'una altra manera la no singularitat dels temps, si en els temps volem que hi hagi futurs. La necessitat dels futurs, per a la multiplicitat de matèries, significats, llocs, éssers que viuen sobre Terra, en tot de milers d'entrellaçaments, sostenint-se unes, unis,

⁴Text escrit per a performance en motiu del 8è aniversari de Calafou com a homenatge al col·lectiu afrofuturista Black Quantum Futurism. El text complet de la performance pot trobar-se a: <https://zoiahorn.anarchaserver.org/specific/2019/08/21/calafou-quantum-futurism/> Publicat el 21 d'agost del 2019 (visitat per darrer cop el 25-04-2023).

uns i altres, ja no deixen per a tenir futurs reduir-se, pensar-se, comprendre's, estimar-se amb un únic temps. Els temps són plurals tan el l'aspecte quantitatiu com en l'aspecte qualitatiu. Molts temps, diferents, híbrids, alaberintats en si mateixos.

La pluralitat dels temps obre el temps als espais, els temps es distingeixen segons els espais que els acullen. Així apareix el temps tren que es dóna tot al voltant de la locomoció ferrovial, el temps pluja que es dóna al voltant del fenomen meteorològic i els camps, ciutats, deserts on la pluja s'apareix, els temps productius, els temps cognitius. Els temps llargs i els temps curts, els temps que s'estiren i s'encongeixen no fan altra cosa que dur el temps en el seu revers espacial, en la distància que separa dos esdeveniments, distància que les coses omplen per a transmutar en escenari, bosc, carretera, fàbrica, habitacle. Espai que esdevé lloc en acollir un temps. Temps que esdevé moviment en en vessar-se sobre un espai. Alquímia que ens obre la possibilitat de les futurotopies com a espais en el temps optimista només es possible gràcies a que els temps són plurals múltiples i la riquesa de les seves diferències els brosten en l'acollir llocs per a distingir-se.

El somni de l'ésser vivent

En sueños aparece la vida del hombre en la privación del tiempo, como una etapa intermedia entre el no ser —el no haber nacido— y la vida en la conciencia, en el fluir temporal. En esta situación intermedia no se tiene tiempo todavía. Todavía porque el sujeto que la padece, sólo moviéndose en el tiempo alcanza su realidad, sólo entonces se apropia de la realidad que le circunda en la forma típicamente humana dada por el disponer de sí mismo. Bajo el sueño, bajo el tiempo, el hombre no dispone de sí. Por eso padece su propia realidad.

María Zambrano, *Los sueños y el tiempo*⁵

Els temps que es multipliquen tot distingint-se mostren el lloc com a revers necessari que els anima. La pluralitat de vides i entorns sorgeix sota els nostre ulls. Sempre hi ha una mirada, uns ulls que

⁵Editorial Siruela, 2ona edició, gener de 2004, Madrid, pàg. 15.

veuen el moviment, el jugar del temps i l'espai. Aquests ulls que sovint, ens deia Cixous, tenen por de delectar-se en la mirada i perdre's en l'altre, en l'infinit de l'altre. Mirada que per ser-ho no pot ser somni, doncs en el somni la mirada es cega, l'ull hi es però l'escena no es formada. Perquè, com ens diu Maria Zambrano, en el somni no hi ha temps. L'absència de temps és allò que distingeix la vigília del somni. En el somni no hi ha elecció, no hi ha pausa, tot passa sense que puguem fer-hi res, davant dels nostres ulls astorats. No hi ha temps per a res. És en el despertar, en la vigília que la mirada va acompanyada del temps i amb el temps la possibilitat de la pausa. Els somieigs en la vigília i que sovint tan esquerps es tornen a distingir-se de les visions del dorment, aquests passen a pensaments perquè els podem aturar, perquè podem respirar, només respirar, respirar la respiració, obrir els ulls, les narius, l'oïda, la pell, la sensibilitat interior que ens diu com ens sentim. Per un instant pot ser, en la transició, en la il·lusió de la transició del somieig a la sensació, de la sensació al somieig, tot respirant, tot respirant entre les transicions s'escola el temps. La pausa se'ns revela llavors com la causa del temps, dels temps. De la diferència dels temps i de la possibilitat de dissentir dels temps per a cercar unes futurotopies que ens abelleixin. Unes futurotopies situades en la vigília, una mica més a prop de la justícia, una mica més reconnectada amb totes les coses, temps, espais, matèries, significats.

I una represa: bons mals temps

Hom parla del mal temps en singular quan vol referir-se a fenòmens meteorològics adversos, perjudicials: tempestes d'inusual violència, sequeres devastadores, gelades en temps de floració, onades de fred o calor... Hom parla dels mals temps en plural per referir-se a una època històrica o personal. Així parlem dels mals temps que ens han tocat viure tant per fer esment de les guerres, les crisis climàtiques, econòmiques, morals... També s'usa l'expressió mals temps per a referir-se a les temporades vitalment dolentes. Els mals temps sempre ho són en relació a uns temps millors; així quan hom a l'atur es veu obligat a cercar feina, parla de mals temps perquè d'altres temps, quan tenia una feina que l'abellia, li semblaven millors temps.

La paraula "temps" en català igual es refereix als fenòmens meteorològics, que al conjunt de circumstàncies històriques, que a l'experiència

subjectiva del pas de les hores, dels dies, etc. amb les seves relacions entre canvi i permanència sovint problemàtiques i mai reductibles a dicotomia.

A aquesta polisèmia de la paraula "temps" cal afegir-hi l'ambigüitat en el nombre. "Temps", així sense article igual pot parlar dels temps en plural, del motor de quatre temps o de la pluralitat dels temps vitals per posar dos exemples; com en singular quan, per exemple hom parla del temps que ha tardat en arribar a la cita des de que va penjar el telèfon.

Quan Helène Cixous ens acusa de tenir por de donar-nos el temps de tenir cura d'una camèlia sembla parlar-nos d'hores, de dies, viscuts per aquellx a qui li agradaria donar-se a la camèlia. Quan Donna Haraway diu que vivim en temps pertorbadors, confusos tèrbols i problemàtics, a quin significat de "temps" es refereix? pot ser que intentar respondre aquesta pregunta sigui, en certa manera trair-la. Doncs ens diu que el que ella proposa no es posar ordre en present i passat per a crear futurs per a les generacions que són a venir. Distingir en els temps el passat, el present i el futur i ordenar-los no es pas el mateix que distingir en els temps l'horatge, les hores, l'època històrica, i tanmateix... Quan Spideralex i B01 parlen de temps tren, temps pluja, temps xiclet s'endinsen en els imaginaris dels temps a la cerca de les desconstriccions que la cura dels temps demanen.

Un fort pessimisme sobre el futur, constaten aquells que es dediquen als estudis culturals, ens diu Elisabet Roselló. Quan es mira cap al futur es veuen calamitats, apocalipsis o variants híbrides d'aquests dos. Aquests pessimistes que no són pocs perceben el temps com quelcom que s'ha tornat contrari, advers. El temps com un camí desesperançat. En quin temps viuen? Com anomenar aquest temps que ja no es portador de possibilitat sinó de frustració. Amb quin esma aquesta gent pot sortir del somni, despertar al dia si en aquest despertar allà on es desperta es un dia pitjor a l'anterior. Temps de desesperació on l'espera és contraproductiu, temps on el donar-se temps d'acompanyar la camèlia fa por, perquè ja no s'entreu un futur i el present compartit amb la camèlia es un temps perdut. Tot temps es temps perdut quan no hi ha futur.

Hom es temptat a dir que el futur mai no és. Que allò que és, és només el present. Que l'únic que hi ha és el present i, en aquest sentit, cal llegir Haraway quan ens anima a ser més presents i, en aquest sentit també, cal llegir Cixous quan ens diu que tenim por de ser presents. En ambdues veus el temps busca ésser temps trobat, temps donat, temps de do i esperança. I en ambdues veus plana l'ambivalència del futur. El futur que en no ser-hi ens impulsa a ignorar-lo perquè quan el duem amb la imaginació a la presència d'alguna manera estem confonent el temps, perdent-nos en la il·lusió. Llavors ens entreguem a la desesperança; a la presència imaginària on el temps ens deslliura del somni, en aquest temps sense futur, sense altre que ve no es possible despertar. Com si per despertar ens hagués de faltar alguna cosa i aquesta cosa no pot ser-hi del tot present perquè quelcom hi manca i aquesta mancança es diu futur. La imaginació va a l'encaix d'aquesta mancança invocant-la, començant-la a dur. I tanmateix quan el temps està perdut, quan el temps es veu com a ocell de mal presagi, quan allò inesperat es rebut com a mal averany llavors la vida només sembla possible en el somni. No pas el somni com a desig, sinó el somni com a son, com a quelcom que ens sobrevé mentre som dormides en la més gran de les passivitats. Quan renunciant gairebé al viure ens adormim perquè romandre en la vigília ens insostenible, llavors per a romandre, hem d'avançar cap algun lloc, hem d'imaginar el lloc on no som, hem d'imaginar el temps en el que no estem. I aquesta imaginació del que no és que és el mode natural de fer de l'esperança en els vivents el viure, d'alguna manera que no se'ns revela amb claredat ens ha estat manllevada. I es per aquest manlleu que en imaginar el futur només hi veiem l'envelliment i la mort del temps.

El manlleu esdevé robatori quan apareix quelcom que després de manllevat es sent mancat de quelcom que li era propi. Hom podria temptar de rescabalar-se tot pensant que la propietat sempre es posterior a la pèrdua. I que la pèrdua, en trobar-se perduda, es la veritable troballa. Puix a partir d'ella és possible començar a imaginar un futur. El futur d'un reencontre, d'una recuperació d'allò que es cregué manllevat.

En aquest punt s'obren dues opcions que fan de de la pèrdua una fractura, d'una banda o, fem de la pèrdua la raó del viure, el reencontre ens hi enfonsem fins a sentir la intempèrie d'aquelles per a

les quals els temps són temps perduts, temps adversos, inclemències; i des de les inclemències, els temps sense do ni substrat malden per alçar-se per re-imaginar allò que encara no havien imaginat. O bé, i sempre també i d'ací la fractura, esdevenen dorments entre els dorments entregats al viure com a atzar sense ni daus, ni aposta ni joc ni pausa que obre al pensar i a la imaginació.

Fractura que no pot deixar de presentar-se com a impossibilitat de realització del sí des dels cantons que per ella queden inabastables un a l'altre. D'una banda, aquell cantó que cerca recuperar la imaginació i els temps, i l'un no pot sinó abastar-lo a condició d'aprofundir en la seva quietud, d'altra banda aquell cantó que s'esforça en recuperar els temps de la imaginació i la imaginació com a actiu que atrapat en la passivitat de la no realització que li es pròpia. D'altra banda, en l'altre cantó de la fractura, trobem una via no menys sinuosa, obscura. Es la via que aliena a la pèrdua tot habitant la fractura com a l'atzar de l'existència, com si la vida fos un teatre del qual només pot deslliurar-se'n oblidant l'obra que si representa, de la quietud, desfent-se de tota alternativa, de tota imaginació de l'alternativa.

Fractura que en ser amorosida per allò que l'envolta, recoberta, volguda esdevé forat, ja no dicotomia, entre cantons, si no obertura que permet el dinamisme, alhora que deixa al seu voltant, la pell sensible que dibuixa l'aquí i l'ara. No com a simulacre clos de completeu si no com a via de circulació atenta, al voltant i per la qual la vida respira i s'acreix. Més endavant tornarem sobre els forats tal com els planteja Marta Segarra en la seva teoria dels cossos foradats i al seu paper fonamental en la creació de futurs desitjables alhora per a totis i alhora per a cadascune.

Les futurotopies en tant recullen aquesta doble natura imaginària i temporal de la fractura que escindeix allò que desperta als temps, obren la possibilitat de repensar des d'un altre terme, el terme futurotopies, aquesta mancança ideal. Mancança que es la mateixa si bé diferent que habita els laberints, mancança que es la mateixa que aquella que habita les pauses.

Futurotopies

No paran de inventarse palabras que les pasan por la cabeza. Si uno de ellos me viera escribir en este momento (para escribir me escondo) podría inventar una palabra con la que nombrar mi cuaderno, mi estilográfica y a mí mismo (digo podría, pero estoy seguro de que lo haría) y esta palabra se convertiría automáticamente en un lugar que él ocuparía en el acto, dejándome, en cierta forma, fuera.⁶

La fractura, l'hiat, el forat, el buit que en el centre, descentra tota la resta i permet la pluralitat, el dinamisme, la pausa mateixa, els temps en definitiva i el futur com a temps de convivència desitjable amb la fractura. La fractura cal retreure-la, dur-la al seu particular mode de presència que és una absència, un obrir els espais-temps per a què la resta, allà on la vida, siguin possibles. I un mode d'aquest alçar de nou a la mirada allò que es darrera es renombrar-ho donar-hi un nou nom que travessi els vels que les restes de la resta han depositat ocultant-ho, amenaçant de submergir-nos en la desesperança dels éssers complets. Recreació del nou gest en el terme futurotopies, terme que du la fractura als temps, als temps que corren, als temps actuals.

"Futurotopies" es un terme de nova creació, un neologisme. No apareix als diccionaris. Tanmateix no apareix per primer cop en aquest assaig sinó que té un passat. Un passat recent val a dir-ho i no molt extens. En català, apareix, i és l'única aparició que li hem trobat, l'any 2019.

Precedents

Per trobar precedents del terme futurotopies ens hem de remontar a la traducció anglesa del terme i en singular en lloc de plural:

⁶ *Copi Las viejas travestis y otras infamias*, ed. Una pluma ediciones, 1996, Monterrey, ISBN 970-701-637-8.

"futuretopie". Amb aquest terme ens apareixen dues referències en fer una cerca a internet. La més recent en el temps usa el terme "Futuretopie" com a títol d'una instal·lació interactiva en una mostra col·lectiva que va tenir lloc al *The i.d.e.a. Museum* de Mesa Arizona entre el 17 de juny i l'onze de setembre del 2016 amb el nom de *Sci-Fi: Fantasy to Reality*. La instal·lació rau a càrrec del "AWESOME studio of arts and Sciences" i consta de quatre vídeos amb els quals el visitant interactua. Un dels principals objectius de la instal·lació és posar de relleu els èxits de les relacions entre artistes i gent de ciència. Tal com diu el resum de la instal·lació⁷: cerca enaltir la literatura de ciència ficció i els invents que en ella s'han anticipat. Els visitants agafen el rol d'escriptors de ciència ficció, per a tot explorant les invencions d'altres poder desenvolupar les seves pròpies creacions.⁸.

La segona i més antiga referència al terme "futuretopie" l'hem trobat en l'*Elephant Journal*⁹, plataforma digital que amb l'eslògan "Escriure no es només per a escriptors - es per tothom que tingui una veu - i aquest ets tu", té per objectiu facilitar la publicació de continguts breus a gent que no vol preocupar-se d'haver de mantenir un bloc. Amb data del 23 de juny del 2011 la Lopa Brunjes publica un breu text amb el següent suggerent títol: *Futuretopia. Or "Come on, Can't Humanity Do a Little Better"*¹⁰. En ell Lopa Brunges ens explica que ha assistit a una xerrada que duia per títol "Futuretopia" i que s'ha sentit desil·lusionada. Ens conta que per ella una xerrada¹¹ amb aquest títol la imaginava com tractant els temes més punters entre els més punters i que enlloc d'això va trobar-se quelcom "a lot more...practical"; va trobar-se que parlaven de tarifes alimentàries, viure ecològicament i bateries solars¹².

⁷http://pat.design/featured_item/futuretopia-exhibition/

⁸Es pot trobar una informació més detallada de cadascun de les quatre instal·lacions de vídeo seguint l'enllaç http://pat.design/contents/patthai/projects/interactive_art/futuretopia

⁹<https://www.elephantjournal.com/>

¹⁰<https://www.elephantjournal.com/2011/06/futuretopia-or-come-on-cant-humanity-do-a-little-better-lopa-brunjes/>

¹¹En el breu article que referit més amunt mai es fa menció ni de qui va donar la xerrada, ni on va fer-se, ni la data en que va tenir lloc.

¹²El text anglès diu el següent:

... but a talk entitled "Futuretopia" had my inner-idealist all puf-

Val a dir que la l'autora tot i haver-se avorrit a causa de, com ella mateixa diu, les seves massa altes expectatives, aconsegueix deixar-nos intrigats sobre el contingut de la xerrada, doncs ens diu que a part de pràctica i de tractar de bateries solars, tarifes alimentàries i vida ecològica, va ser força essencial, ocupant-se de coses del dia a dia. A part d'haver sabut triar un títol amb un gran poder de suggeriment. Es llastima no tenir més informació sobre la xerrada, tanmateix ens deixa una llista amb unes notes que imaginem prendria durant l'esdeveniment mateix:

- Persianes que poden emmagatzemar energia solar, bateries solars, microones millorats.
- Disseny per al desmuntatge. Per què no podem treure la placa base i posar-ne una de nova? Per què els ordinadors son - ebutjables?
- Dissenyar per al reciclatge. Dissenyar per a què quan s'acabi es pugui usar per a una altra cosa. Un creuer que es converteix en una casa o un hotel construït a la vessant del pujol.
- Deixar de premiar el consum.
- Imposar codis de construcció estrictes.
- Gravar el consum d'energia amb una escala mòbil.
- Ja estàs badallant? ¹³

fed up and entering with expectations of the cuttingest edge of the cutting edge, and man, I expected to be unduly inspired. I wanted to hear about biomimetic business models; green buildings that emulate the strength and flexibility of trees; wave power and sea-teading. Instead I'm thinking of feed-in tariffs, ecological living, and solar batteries.

¹³Transcribim el text anglès:

Blinds that can store solar energy, solar batteries, improved micro-waves

Design for disassembly. Why don't we just pull the motherboard out and put a new one in? Why are computers "disposable"?

Design for up-cycling. Design it so that when it's done, it can be used for something else. A cruise ship that becomes a home or hotel built into the side of a hill.

I a tot això, Lopa Brunjes, afegeix, a mode d'idea central situada en destacat al bell mig de l'article el següent desig i joc de paraules: *La ona del futur – obtenir energia de les ones*. Màxima que completa amb enllaços a pàgines web sobre viure en el mar, sobre l'energia de les ones, sobre biomimètica i al la pàgina web principal del joc d'estratègia i simulació *SimCity*¹⁴.

En aquests dos precedents trobem alguns dels que seran els trets característics de les futurotopies. D'una banda la interactivitat. Les futurotopies son quelcom que no ve donat sinó que ha de fer-se cada volta amb la participació dels que hi són impel·lits. El segon punt la ficció, la ficció especulativa que aquí apareix com a ciència ficció, com a homenatge a aquesta. Com veurem més endavant la capacitat de ficcionar la realitat, de crear imaginaris que vagin més enllà d'aquesta des de la plausibilitat serà una característica fonamental de les futurotopies. També mereix menció especial, el paper central de la tecnologia, si bé una visió crítica de la tecnologia que cerca escapar de la tirania del mercat per a fer-la més responsable amb l'entorn i amb l'ecologia.

Hackeja la terra

Futurotopia s'ha usat en anglès per a referir-se a projeccions possibles i desitjables del present. Projeccions més realistes i crítiques si bé no prou agosarades o bé, projeccions de futurs més fantasioses que gràcies a reunir un grup d'instal·lacions interactives, i de la mà de la ciència ficció, especulen de forma didàctica amb diferents aspectes de futurs possibles. Ambdues aparicions del terme servei-

Stop rewarding consumption
Mandate strict building codes
Tax energy use on a sliding scale
Are you yawning yet?

¹⁴Els enllaços són respectivament:

- <https://www.seasteading.org/>
- http://en.wikipedia.org/wiki/Wave_power
- <http://brainz.org/15-coolest-cases-biomimicry/>
- <http://en.wikipedia.org/wiki/SimCity>

xen per a donar nom a un esdeveniment. En cap cas el terme s'usa d'altra manera que com a títol d'un esdeveniment. Aquest caràcter de cap de cartell, reclam per atreure públic i interès que té el terme també es repeteix, en la primera aparició del terme en català. I aquest cop en plural: *Futurotopies per a canviar-ho tot*. Si bé com veurem el terme ja comença a usar-se.

Del 19 al 22 d'abril del 2019 té lloc a Calafou, antiga colònia industrial de Vallbona d'Anoia, una nova edició de l'esdeveniment senyera de la comunitat d'habitants del lloc: el festival Hackeja la Terra (HTE¹⁵) que en aquesta edició du per títol *Futurotopies - Comunitats per a canviar-ho tot*. La nota promocional de l'esdeveniment fou aquesta:

Futurotopies - Comunitats per a canviar-ho tot.

Aquest HTE és una invitació a afrontar un món que sembla anar cada cop pitjor, on les opcions, imaginaris i futurs que ens proposen oscil·len cada vegada més entre cinisme i distopia. Nosaltres proposem construir els nostres desitjos i necessitats col·lectives des de les futurotopies que necessitem. Futurotopies que permeten la circulació d'idees, fabulacions i somnis.

Pràctiques i imaginaris especulatius, polítiques decreixents i feministes, accions alegres i tendresa radical a borbotons.¹⁶

Per entendre tant la definició com l'esbós de l'esdeveniment on el terme futurotopies no només es defineix sinó que també s'usa. Cal posar-se en el context de la seva aparició. Cal posar-se en el context d'un projecte de comunitat intencional que l'any 2019 va organitzar la setena edició d'un festival que ha servit , tant per a mostrar

¹⁵Hackeja la Terra fou la traducció catalana de l'original anglòfil "Hack the Earth". Es del terme anglès que encara es conservaven les sigles HTE com a denominació breu de l'esdeveniment.

¹⁶Nota i imatge trobades en un correu enviat a la llista interna de correu de Calafou enviat el dia 9 de març del 2019 que duia de "Subject":[calafons] HTE difusion. També pot trobar-se aquesta nota en la versió més extensa que va publicar-se a internet a <https://archive.calafou.org/en/content/hack-earth-2019-futurotop%C3%ADas-comunidades-para-cambiarlo-todo.html>

Figura 1: Cartell promocional de l'edició del HTE dedicada a les Futurotopies

els projectes de la gent que viu a Calafou, com projectes de gent propera; com, també serveix, d'excusa per a molts per a visitar i conèixer-lo *in situ*. En aquest context també s'ha de dir que Calafou sempre ha estat un projecte col·lectiu amb unes fortes conviccions autonomistes i autogestionàries que ha dut molt al peu de la lletra els postulats del fes-ho tu mateixa / fes-ho amb companyes¹⁷.

¹⁷DIY / DIWO (les sigles en anglès de fes-ho tu mateixa / fes-ho amb companyes) es un moviment gairebé polític molt lligat amb el moviment del programari lliure que davant l'auge del consum, defensa un aprendre a fer-se una mateixa o amb les seves amigues encara millor allò que necessita i usa. Seria una versió actual de la dita *Si vols anar ben servit fes-te tu mateixa el llit*. El moviment va força lligat a la subcultura dels makers. Espècies de hackers que lluita per produir els seus propis instruments, així com als laboratoris públics, que són espais on els makers disposen d'instruments per realitzar i compartir els seus treballs. Per més informació es pot consultar la pàgina web de Hackteria que es un pal de paller de molts makers on publiquen i comparteixen les seves realitzacions, descobertes, etc. <https://www.hackteria.org/> .

Queda doncs quasi les futurotopies delineades en un programa. una espècie de ComFer¹⁸ tan estimats pels hackers del programari lliure. Aquest Com fer posa en solfa temps, tecnologia, estructura i especulació. Aquest mètode futurotòpic es desglossa en els següents passos:

- Adonar-se del pas del temps com a quelcom que podem influir.
- Especular col·lectivament sobre els futurs que volem. Posar la imaginació i la creació d'imaginari en l'inici de tota acció alliberadora o transformadora.
- Adonar-se del paper de tecnologies i estructures en la situació present.
- Modificar tecnologies i estructures col·lectives per a assolir els futurs desitjats.
- Reespecular sobre els diferents temps possibles a partir de les darreres modificacions.
- Modificar tecnologies i estructures col·lectives...
- Reespecular...

La imaginació col·lectiva quan va de la mà de la tecnologia ens posa a l'abast els futurs desitjables que volem. Sense cap mena de dubte el missatge del discurs futuròpic es un missatge d'optimisme. Optimisme en la capacitat de posar en comú imaginari, en la capacitat de col·lectivitzar l'imaginari. En definitiva de fer que l'imaginari treballi per al col·lectiu en lloc del col·lectiu per a l'imaginari. Optimisme en la capacitat d'allò col·lectiu de construir-se inclusivament, és a dir de no deixar una part de si mateix fora del futur desitjable. Optimisme en la capacitat de la col·lectivitat de trobar les tècniques i tecnologies que facilitin sense els malaurats "efectes colaterals" la realització dels imaginari col·lectivitzats.

Si bé la protesta d'optimisme en apareixer deixa entreveure les dificultats, d'altra banda costa imaginar com podria ser d'una altra manera -una manera no optimista- que es pogués arribar a recuperar la confiança en el futur. Doncs el futur es defineix per la seva

¹⁸Traduïm com a ComFer els "HowTo" del llenguatge del programari lliure.

no presència, és a dir pel seu caràcter incert. I en aquest caràcter recuperar-ne la confiança sempre serà una qüestió on l'optimisme tindrà un paper fonamental. Optimisme que ja en el manifest que ens presentava les futurotopies es deixava emergir en gairebé cada frase del manifest. des de el "futurotopies per a canviar-ho tot" fins a "l'alegria a borbotons" quelcom que es podria anomenar alegria primaveral impregnava tot el text.

En els textos que acompanyen el primer manifest l'optimisme continua essent l'eix vertebrador del discurs, ara entrant en un major detall de com s'aconsegueix canviar-ho tot:

Futurotopies que ens permetin destacar imaginaris alliberadors que remodelen tècniques i tecnologies basades en processos, llenguatges, comuns, coneixements, cossos i afectes. Somiar amb l'especulació tecnològica ens permet prefigurar els tipus de tecnologies, tecnociències i infraestructures necessàries per a (re)imaginar i buscar transformacions sistèmiques.

[...] desencadenarem els nostres desitjos de somiar amb altres tecnologies, altres comunitats, altres societats. Per tant, proposem combinar imaginaris dissidents, tècniques futurotòpiques i lluites per a defensar el futur.

[...] Futurotopies per a recordar que juntes podem canviar-ho tot.¹⁹

El temps, les estructures, la tecnologia i l'especulació són al servei de la gent, si ens posem d'acord, si estem juntes podem canviar-ho tot. Allò que impedeix el canvi sembla ser la desunió de les persones. Sembla doncs que la condició primera per a les futurotopies es la democràcia ideal. Una democràcia "perfecta" seria aquella on allò que determinaria l'avenç en una direcció o en una altra serien les mateixes persones i les seves avinences o desavinences. Tanmateix,

¹⁹Fragments del text que ha mode de manifest o proclama s'usa de "ganxo" per atreure al públic al Hackeja la Terra del 2019. Es pot consultar el text complet a: <https://archive.calafou.org/en/content/hack-earth-2019-futurotop%C3%ADas-comunidades-para-cambiarlo-todo.html>

hi ha alguna altra força que pugui impedir la societat aconseguir cotes superiors de benestar?

El futur no arriba alhora a tot arreu?

Si ens preguntem sobre l'arribada del futur ens adonarem que som temptades a respondre sobre la sincronia de la seva arribada negativament. El futur no es quelcom desconegut ans al contrari sembla que el problema del futur es que es massa conegut. Està massa decidit que es allò que serà futur i que no ho es. Així una volta decidit que es i que no es el futur, s'estableix tota una jerarquia de temporalitats en raó a la seva major o menor distància respecte al futur, respecte al passat. Una biblioteca es més propera al passat que una base de dades? Un cotxe amb energia solar es més propera al futur que una mula? La evidència amb que responem a aquestes preguntes i d'altres similars mostra els molts prejudicis que carreguem sobre allò que és i allò que no és el futur.

Tanmateix allò que defineix el futur es la seva incertesa. Sembla que ningú va preveure la pandèmia de la covid-19, tanmateix aquells llocs on la pandèmia va arribar conforme hi arribava entraven al futur abans que els altres llocs on la pandèmia encara no havia arribat. D'igual manera amb les carreteres de doble carril, les xarxes de comunicacions d'alta velocitat i els teixits sintètics.

La tecnologia aliada al mercat de consum es qui amb les seves campanyes de publicitat marca allò que serà el futur. Futur al que s'arriba abans amb diners. I al que la massa precària va arribant amb grans treballs i sacrificis. En aquesta lògica del futur establert verticalment la direcció i el sentit del progrés son estricta i rígida-ment fixats. Si bé la fixació i la unidireccionalitat del futur establert aquest es lineal i continu només al preu de la seva falta d'anàlisi. Quan es començaven a entreveure els potencials de les telecomunicacions per al control de la població s'especulava per a saber com es faria per a poder controlar les persones i com aquestes s'hi resistirien, ningú s'imaginava que aquell xip que l'ànsia de control somiava en implantar en els cossos amb la força de la llei, talment un document d'identitat no manipulable per l'afectadx, finalment serien lxs mateixes afectadesles que el comprarien amb gran despesa econòmica i el durien sempre a sobre i li facilitarien l'accés al seu imaginari gràcies a la tasca feixuga i constant d'explicar-li escrivint-la i de veu

tota la seva vida. Aquest gir canvià les estratègies de la resistència, l'equilibri de les empreses tecnològiques i no era pas en l'agenda de les grans campanyes publicitàries fins que ja s'havia produït.

Igual que hi ha experts en salut, en mecànica o en ornitologia hi ha experts en futur.²⁰ Gent, llocs que construeixen el relat del seu comerç amb la demostració de saber millor que la resta que es allò que succeirà. Com evolucionarà el temps, com canviaran les coses aquesta es la seva habilitat. Viuen més prop del futur que la resta. Sovint no tenen poders especials simplement tenen accés a informació que es més prop del futur que d'altres informacions. Han consultat fonts més expertes... El futur i la seva arribada té tot de peritatges, missatgerxs, senyals... El problema es que aquests fracassen ben sovint no en mostrar el futur si no que en el futur que mostren aquest sigui desitjable.

De què serveix un futur indesitjable?

El futur com la resta de tecnologies ha de facilitar el viure. Quan coneixem el que ens passarà al llarg del dia, ens dóna seguretat per a sortir del llit i començar el dia. Tot i que per a sortir del llit i començar el dia, per a despertar i començar el dia no es només seguretat el que necessitem. Sovint ben al contrari amb massa seguretat es precisament allò que ens impedeix sortir del llit. Allò que ens impedeix començar el dia es precisament la certesa del dia que ens espera. Llavors es la manca de futur el problema que tenim. Aquesta manca de futur per un excés de coneixement del futur que ens espera es un dels principals problemes que hem d'afrontar diàriament. Problema que ens du a preguntar-nos: per a què ha de servir el futur? El futur ha de servir per a ser un relat indefugible d'allò que ens ha de passar en una mena de malson determinista o ans al contrari el futur ha de

²⁰En aquesta línia trobem el terme futurotopias a la popular actriu de la blogosfera wordpress.com, amb un blog (<https://futurotopias.wordpress.com/>) on la presentació és un plafo de rostres on cada imatge enllaça amb un breu curriculum d'un anomenat col·lectiu futurotopias trobem l'adreça. En una línia diferent sobre la que tornarem més tard trobem l'article de Valentina Montero, "Futurotopias para un tiempo circular" (<https://totalateoriadeluniverso.org/futurotopias-para-un-tiempo-circular-valentina-montero/>) on defensa la necessitat de decolonitzar el futur com a pre-requisit de tenir futur. Sobre aquest punt tornarem més endavant

ser l'absoluta incertesa? El futur ha de ser allò desitjable o el futur ha de ser un infern? Perquè a més de la capacitat de previsió en el futur la qualitat del futur també es important no només allò que anomeno la quantitat de futur si no la qualitat d'aquest.

La proposta futurotòpica del Hackeja la Terra, en la seva inspiració en el fem-ho entre totes, heretada a mitges de l'assemblearisme i a mitges del programari lliure vol salvar el problema del futur indesitjable, d'una forma, es podria dir lateral. Lateral perquè si bé el futur triat entre totxs si bé no és clar que sigui desitjable o indesitjable sigui que és un futur del qual no podem renegar, no podem dissentir sense d'alguna manera no dissentir d'una mateixa. A més a més, si el futur el triem entre totes com pot ser que aquests futur no ens agradi?

Futurotopies feministes

Radicalisme autonòmic, on ja no només es cercar donar-se lleis a unxs mateixes si no solucionar també els problemes bàsics del dia a dia. Com diu Spideralex a *Por debajo y por los lados. Sostener infraestructuras feministas con ficción especulativa*²¹ es tracta de crear infraestructures bàsiques:

Hablamos de infraestructuras que se enfocan en lo que consideramos como básicamente necesario: luz, agua, caca, pis, conectividad, compost, aguas residuales, residuos orgánicos/electrónicos/industriales, alojamiento, producción de cosas materiales e inmateriales; y a veces se procesa por ejemplo haciendo comidas y bebidas.

La creació de les pròpies infraestructures bàsiques, la xarxa elèctrica i d'aigua, la gestió de residus, la governança, les entrades i les sortides de noves habitants, les comunicacions internes i externes deixa un pòsit de tècniques i sabers adequats que necessiten ésser compartits en conxorxes d'investigació i experimentació on puguin proliferar. Per a obrir l'oportunitat als col·lectius de Calafou d'ampliar i desplegar les xarxes de conxorxes es va repetint periòdicament el festival multidisciplinar d'intercanvi de nodriments comu-

²¹Podeu llegir l'article complet a <https://iterations.space/files/iterations-publication/iterations-spideralex.pdf> .

nitaris: Hackeja la Terra, que en l'edició del 2019 la seva setena edició dugué per títol i motiu: *Futurotopies: comunitats per a canviar-ho tot*.

Si els usos inicials del terme *futuretopie* es focalitzaven en la seva capacitat per a suggerir o crear futurs possibles a través de la tecnologia. Ara en el pas del singular al plural, les futurotopies, sense perdre el seu caràcter creatiu i tecnològic, allò que posen al centre es el col·lectiu. Les futurotopies seran tan menys utòpiques, és a dir tan més possibles, quan no siguin productes d'individus aïllats, com de comunitats intencionals. Són, ens diu el lema, les comunitats les que tenen la possibilitat de canviar-ho tot. Canvis que en la mesura que s'esdevenen marquen el pas del present cap al futur. I fan dels col·lectius que els protagonitzen alhora subjectes del seu propi futur com espais on el futur torna a ser alhora imaginable i desitjable.

En l'us que se'n fa la Hackeja la Terra, el terme no només s'ha col·lectivitzat, sinó que ha esdevingut força crític tan amb el present com amb el futur i el passat:

No es tracta només de projectar-nos en els futurs que desitgem sinó de rescatar el passat i posar la lupa en tot el que està en desenvolupament en els nostres presents, es tracta de parar el futur de merda que ens asfixia i posar en el centre les comunitats que ja ho estan canviant tot, filant futurotopies aquí i ara. Aquest HTE proposa redescobrir i reinventar els nostres marges de maniobra, posant en relleu projectes, xarxes i comunitats que ja ho estan canviant tot al seu voltant.

Perquè el futur ja en ser-ho té una certa presència i aquesta presència està complicant el viure: "el futur de merda que ens asfixia". És per això que cal "rescatar el passat". No qualsevol passat sinó aquell que el futur que ens asfixia ha deixat enrere. Aquell passat que en fer-se passat s'ha dut l'oxigen que ens permetia respirar. La crítica de la temporalitat es revela com un dels valors de les futurotopies. Crítica que s'articula en la dissolució en primer terme de la temporalitat successiva, per a després obrir les portes a noves formes de temporalitat. Vegem les tres dimensions del temps com a successió lineal que va del passat al futur.

Les futurotopies no són una lloa acrítica del futur com fan els futurismes, si bé tampoc en son la seva negació com en el *no future* del punk. Tampoc es un desprestigi del passat com quelcom superat ni tampoc es veu el passat com aquell temps ideal al qual es somnia amb tornar. Així mateix al present, aquest present que s'entrellaça amb passat i futur i sembla perdre consistència, tanmateix és en ell on hi ha "comunitats que ja ho estan canviant tot, filant futurotopies aquí i ara". I en la mateixa mesura que el present es el lloc on es construeix l'esperança, també és "l'era de l'extractivisme extrem (terra, sòl, naturalesa, espècies, cossos, dades i ensomnis". Depredació desmesurada que es el present en el que es viu i que "posa en perill la nostra capacitat de somiar i desitjar juntes altres mons".

Crítica que ha de llegir-se, com a anàlisi i, també en gran mesura, com a consciència del canvi de la transformació. Es en aquest darrer sentit que les futurotopies apunten a mostrar que el canvi es possible. Possibilitat del canvi que posa més l'èmfasi en la capacitat transformadora de la tecnologia, la imaginació i el diàleg. La constant transformació dels aparells tecnològics de consum semblen ser l'únic indicador de canvi social. El pas del temps viscut en l'envelliment corporal no invita a somiar en el futur més aviat a tornar al passat quan erem joves i plens d'energia. Queda doncs la tecnologia, l'esperança en la tecnologia com a possibilitat de futur. Sense cap mena de dubte l'altre eix de les futurotopies serà la crítica, en el sentit d'anàlisi i consciència de les tecnologies. Temporalitat i tecnologia s'entrellacen de forma íntima en les futurotopies. El temps es mou perquè hi ha canvis tecnològics, i alhora la possibilitat d'un futur desitjable passa per la capacitat de criticar i transformar la tecnologia. Ja qualsevol tecnologia, qualsevol avenç tecnològic no fa transcórrer el temps les tecnologies han de ser situades, apropiades, adequades. La tecnologia ja no es bona per si mateixa sinó que ha de valdre per a un ús, que deixa de ser l'ús que ella proposa, per a ser els usos que les comunitats necessiten en el seu camí cap al futur.

L'articulació entre temporalitats i tecnologies es realitza gràcies a les estructures i infraestructures que les articulen. Estructures i infraestructures que es confonen amb el col·lectiu, amb el totes juntes, amb el moment en que es comparteix, l'imaginari, amb allò que possibilita la trobada i que en possibilitar-la no pot deixar de succeir. Les estructures i infraestructures també són necessitades

d'una crítica, anàlisi i consciència de la seva existència rellevant, en l'esperança de moviment a millor que esdevé ja present millor en aparèixer l'esperança que seria propi de les futurotopies. Crítica interseccional, crítica que distingeix entre les estructures i les infraestructures feministes, les que son a sota i a les vores i que d'alguna manera son les estructures i les infraestructures mateixes en el mostrar-se mediat pel feminisme.

Un altre element que sembla recórrer les futurotopies de forma insistent es l'especulació. L'especulació entesa com a forma de pensament compartit, a vegades oralment, a vegades per escrit, que es la verdadera energia que mou el temps, que dóna sentit a la tecnologia i que obre el futur en tant que no encara aquí si bé ja pròxim, ja a la distància d'una mirada. L'especulació es allò que canalitza la imaginació sense limitar-la a la raó. Obre les possibilitats de la imaginació, sense que aquesta s'hagi de veure constreta per les rígides regles de la lògica tecnològica i el mètode científic. L'especulació permet acceptar com a vàlides en el diàleg que ha d'obrir el futur afirmacions allunyades de la metodologia més rígida, permeten així participar de l'especulació un espectre més gran de població que el raonament científic, del qual gran part de la població n'és exclosa, permetria participar.

Represa: Desconstriccions i Futurotopies

Des dels seus inicis el terme futurotopia sembla haver carregat amb un optimisme a prova de desastres i calamitats. Fins al punt de haver-se convertit en l'antonim de distopia. No passa així amb la instal·lació de l'artista Jules Chavin que l'any 2020 presenta en el marc de l'exposició "Lovers of Leftovers" a la White Room de la galeria d'art Pragovka de Praga la instal·lació titulada "Futurotopia". El retorn del singular en el terme, deixa a l'aire la volatilitat del significat del mateix significat. Significat que val a dir s'allunya radicalment del proposat al Hackeja la Terra.

En una cambra d'obra vista de maons de formigo grisos, sobre una taula metàl·lica en un ambient que mescla el desordre i la bruta deixadesa amb un cert aire de higienisme antinatural, trobem com deixats a l'atzar per l'espai (la majoria són sobre la taula, si bé també n'hi ha a sota d'ella i en un racó) pots de conserva a l'interior

dels quals com a miniatures en conserva, maquetes de ciutats en col·lapse o bé planells d'arquitectura. Els pots, tot i ser de conserva tenen elements líquids i els fongs evolucionen al seu interior en el temps que dura l'exposició.

Figura 2: Futurotopia, Julie Chovin, Praga, 2020

Una de les bases de les futurotopies és la imaginació. La capacitat individual i col·lectiva de descolonitzar la imaginació, de deixar de repetir els imaginaris que ens arriben des dels mitjans de comunicació de masses. Sortir de les pantalles per a trobar els rostres de les alteritats que ens acompanyen i amb elles poder bastir nous ponts entre l'ara i l'aquí. Forats a través de l'impossible que ens permetin escapar a les distopies que se'ns imposen. Aquests nous imaginaris necessiten de la valentia de donar-nos el temps per a contemplar els laberints que formen els pètals de les camèlies. Temps que ens permeten bastir miriades de configuracions de temps, llocs, matèries i significats per a què les futurotopies no es quedin en imaginacions. Sinó que avancin de la llavor imaginària a les infraestructures arborescents, filamentoses, caòtiques, denses i enrevessades que permeten el sosteniment de vides concretes. Sosteniment en condicions que permeten guaitar al futur amb esperança. Temps, en definitiva, on deixar de somniar, per a viure en la vigília d'un dia a dia on encarar el futur sense por dels passos del temps que ens hi menen. Per aconseguir tot això, no en sabem el camí, doncs aquest és, potser, el gran forat del futur, el no poder conèixer el camí que hi

mena- tanmateix la instal·lació de Julie Chovin amb la seva aparent desolació, forada la cuirassa distòpica del món en que sembla que ens embotellem, per a adoptar els temps dels fongs que habiten i creixen en l'interior de la seva proposta artística. Esdevenir fong, com a impossible esdevenir altre que ens retorna l'esperança davant l'alaberintar-se del viure. Instal·lació que fon denúncia i raó per a deixar de cercar la sortida i poder trobar el temps que volem, que ens du on volem, tot obrint forats sense fugir dels laberints fins a les futurotopies que no podem deixar de ser.

Aquest assaig cerca explorar les relacions entre els termes "forats", "futurotopies" i "laberints" com a croses i vulnerabilitats d'una narrativa que cerca recuperar la confiança en els futurs col·lectius que ben sovint semblen indesitjables avui en dia. Posant especial èmfasi en que els futurs desitjables siguin per a totes.

Comença reflexionant sobre els temps, a partir de cites de Hélenè Cixous, Donna Haraway, Spideralex i B01 Elisabet Roselló i Maria Zambrano. En les quals aspira en laberint a apuntar el que podria ser les desconstriccions dels temps. En aquestes liminars desconstriccions començaran a aparèixer els termes que han de vehicular la nostra narrativa d'esperança col·lectiva. Segueix una descripció dels resultats de cercar a internet: futuretopie, futurotopies, futurotopias. Analitzarem el manifest reclam del Hackeja la Terra del 2019 que dugué per títol *Futurotopies: comunitats per a canviar-ho tot*. Seguirem intentant aclarir que poden ésser futurotopies feministes analitzant l'article *Por debajo y por los lados. Sostener infraestructuras feministas con ficción especulativa* d'Spideralex. Per acabar amb unes paraules sobre la instal·lació "Futuretopia" de Julie Chovin presentada a Praga el 2020